

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементация інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Шлеїна Л.І., док. філософ. пед.н., доцент, Ісакова О.І., к.ф.н.,
доцент, Єременко Л.В., к.псих.н., доцент, Зімонова О.В., ст. викл.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті проаналізовано психолого-педагогічні аспекти комунікативної компетенції особистості та застосування інформаційних технологій при оволодінні здобувачами вищої освіти гуманітарних дисциплін. Зазначено, що процес інформатизації освіти має підтримувати розвиток предметних галузей, але також активізувати розроблення підходів до використання потенціалу ІКТ на основі моделювання об'єктів, явищ і процесів, що вивчаються, з метою підвищення креативності мислення студентів.

Ключові слова: гуманітарні дисципліни, інформаційні технології, тестові завдання

Постановка проблеми. Реформування та удосконалення різних видів людської діяльності залежать від діяльності конкретних соціально-активних особистостей, а вища школа повинна створювати передумови для формування індивідуального світогляду та інтелектуальної мобільності студентів, розвитку їх творчих та професійних здібностей.

Особливої уваги потребує сьогодні науково-творча діяльність у контексті вивчення таких дисциплін, як «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Основи ораторського мистецтва», «Мистецтво ведення переговорів».

Процес інформатизації освіти покликаний активізувати розроблення підходів до використання потенціалу інформаційних технологій для розвитку особистості студентів, підвищення креативності їх мислення, формування умінь аналізувати ситуацію, прогнозувати результати прийнятих рішень.

У такому разі значущою стає проблема системного дослідження психолого-педагогічних аспектів комунікативної компетенції особистості

та застосування інформаційних технологій при оволодінні студентами вищих аграрних навчальних закладів гуманітарними дисциплінами [2].

Проблемам професійної підготовки фахівців у вищій школі, інформатизації навчального процесу завжди приділялася належна увага (В. Кремень, О. Савченко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська та ін.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями вдосконалення методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін, а відповідно і впровадження у процес викладання інформаційних технологій, займається низка сучасних дослідників, серед яких: О. Пометун, Г. Фрейман, А. Булда, Д. Десятова, Т. Ладиченко, Л. Карташова та ін.

Актуальність даної теми полягає у необхідності розробки нових більш ефективних аспектів викладання дисциплін в умовах інформатизації навчального процесу, потребою концентрування його не на навчальній дисципліні, а на особистості студента, його професійному ставленні й особистісному зростанні.

Формулювання цілей статті. Метою даної роботи є визначення і дослідження можливостей, які надають інформаційні і комунікаційні технології у підвищенні ефективності навчання; обґрунтування доцільності застосування інформаційних технологій при тестуванні з мовознавчих дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження в діяльність навчального закладу інформаційних технологій на сьогодні є пріоритетним напрямком реалізації державної освітньої політики. Як зазначено у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» освітня галузь почала активно модернізувати процес професійної підготовки фахівців різних спеціальностей, впроваджуючи інформаційні і комунікаційні технології та засоби навчання [1].

Під інформатизацією розуміють «...сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної і комунікаційної техніки» [4].

Метою інформатизації системи освіти є підвищення якості, доступності, гнучкості освіти, а також розвиток інформаційної культури

особистості з огляду на системність та комплексність всіх складових навчального процесу. Це і наявність комп'ютерної техніки, програмного забезпечення; підключення навчальних закладів до інформаційної комп'ютерної мережі системи освіти, глобальної мережі Інтернет; інформаційний обмін, підвищення кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів, формування інформаційної культури; створення системи супроводу та обслуговування засобів інформаційних технологій в освітніх структурах [5].

Найскладніший етап у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес є підготовка викладачів. Розрізняють два типи цілей, які відображають мотиви людської поведінки. Це або бажання бути ефективним, або необхідність пристосовуватись до ситуації. Також у лінгвістичній літературі виокремлюють два типи цілей: першочергові, тобто ті, заради яких планувалась комунікація), та другорядні, про які ми можемо говорити, спираючись на аналіз мотивів людської діяльності [6].

Також важливим є і ефективність вибраної стратегії і тактики. А отже, на вибір комунікативної стратегії впливають і дотримання морально-етичних норм у взаємодії комунікантів, тактовність у самовираженні, моральні якості мовця, налаштованість на співпрацю, повага до партнерів у переговорному процесі. Так, позитивні якості адресата або приязне ставлення до нього мовця часто слугують передумовою для спонукання співрозмовника виконати дії, у яких зацікавлений мовець. Уміння спілкуватись дозволяє підвищити результативність професійних навичок, допомагає впевнено відчувати себе на виробництві при виконанні професійної діяльності або при спілкуванні з колегами, у встановленні ділових контактів тощо [9].

Для підготовки кваліфікованих кадрів бажано організувати семінари, консультації, що допоможуть проаналізувати досягнення провідних вищих навчальних закладів, виявити певні проблеми чи ускладнення у роботі викладачів, а також правильно розподілити процес навчання.

Це є досить важливим, оскільки при викладанні гуманітарних дисциплін можна застосувати інформаційні технології на заняттях та для організації позааудиторної (самостійної) навчальної роботи студентів (лекції, практичні та семінарські заняття, під час самостійної (індивідуальної) роботи студентів; консультацій індивідуальних та групових; контрольних заходів (тестування): проведення підсумкових модульних контролів (іспитів і заліків) в очній формі та у режимі on-line) чи off-line [8, с. 27–31]. У той самий час, неодмінною умовою завершення

роботи навчальної комп'ютерної програми служить засвоєння всієї навчальної інформації та вміння застосовувати її в практичній діяльності, зокрема, формування мовної компетенції студента за певним розділом.

Але часто через абсолютизацію класно-урочної системи організації занять, брак комп'ютерної техніки, брак аудиторій, тестів і програм для організації автоматизованого самоконтролю не досягається потрібного ефекту. По-справжньому потреба в завданнях у тестовій формі є тоді, коли викладач з особи, що викладає матеріал, перетворюється на розробника нових програмно-педагогічних засобів, на організатора технологічного процесу самостійного навчання [7, с. 21–33].

Але бажано зазначити, що і такий варіант буде ефективним у тому випадку, коли студент регулярно заходить на інформаційний навчальний портал і здатний самостійно повторно звертатися до підручника та інших освітніх матеріалів після тестування, що дозволяє виявити прогалини у підготовці до заняття.

Але, звичайно, не можна автоматизувати усне опитування чи співбесіду студента з викладачем. Тому при навчанні викладачеві не слід відмовлятися від усного контролю, повністю замінюючи його тестовим за допомогою персонального комп'ютера. Хоча усне опитування і має певні недоліки, займає багато часу, але в той же час не можна не використовувати його позитивні сторони, коли один студент відповідає, його одногрупники слухають, повторюють та закріплюють навчальний матеріал при відповідній корекції відповідей викладачем.

Висновки. Отже, ефективним є поєднання традиційного усного контролю та автоматизованого тестового (який здійснюється за допомогою персонального комп'ютера).

Розвиток мовної особистості також відбувається відповідно до здатності студентів навчатися, їх предметних знань та попереднього досвіду і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного із навчанням та спеціалізацією. Поєднання наукової та творчої діяльності вчить майбутнього фахівця бути здобувачем знань, розвиває індивідуальні нахили, розкриває обдарування і талант кожного, учить правильно оцінювати свою роботу, постійно самовдосконалюватися.

Впровадження сучасних інформаційних технологій в процес навчання гуманітарних дисциплін здійснюється поетапно і відтворюється за певних умов, як підготовка професійних кадрів, матеріальної технічної бази та творчих методів та підходів.

Подана стаття не охоплює всіх питань у вирішенні проблеми розвитку мовної особистості під час навчання дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Основи ораторського мистецтва», «Мистецтво та мова ведення переговорів» в умовах інформатизації навчального процесу. У подальшому бажано звернути увагу на детальне обґрунтування змісту, структури, вимог до застосування інформаційних технологій під час вивчення суспільно-гуманітарних, визначення та дослідження оптимальних методик їх розробки, врахування особливостей мовлення, складових комунікативної компетенції у зазначених аспектах у поєднанні з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Література

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007 №537-V. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2007. №12. С. 102.
2. Адамович А.Є. Роль тестових завдань при вивченні дисциплін суспільно-гуманітарного циклу. *Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук* : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р.) ТДАТУ. Частина 1. Мелітополь : ТДАТУ, 2021.
3. Adamovych A. Regarding research and teaching staff professional development as an integral part of providing quality training for a future professional with higher education / Kalashnik A., Adamovych A., Goliarduyk N., Varus M. *Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2021. №1 (187). Р. 64–69.
4. Інформатизація. *Вікіпедія*. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
5. Мельник О.М. Узагальнена функціональна модель інформаційно-освітнього середовища закладу загальної середньої освіти. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 2(24). С. 94–99.
6. Максимець О.М., Адамович А.Є. Переговори як складова частина ділової комунікації. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 36. Т. 2. С. 124–128.
7. Тітова О.А. Методика навчання технічних дисциплін студентів аграрних університетів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2011. 241 с.

8. Тітова О.А. Організація лабораторних занять з технічних дисциплін на базі ІКТ в аграрному університеті. *Инновационная научная деятельность*: матер. XIV междунар. науч.-практ. конф. по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим, социологическим и политическим наукам, Горловка, 27-28 октября 2011. Горловка : ООО «НВП «Интерсервис», 2011. С. 27–31.

9. Шлеїна Л.І., Адамович А.Є. Посібник-практикум з дисципліни «Основи ораторського мистецтва». Мелітополь : ФО-П Однорог Т.В., 2021. 93 с.

Shlieina L., Isakova O., Yeremenko L., Zimonova O. Information technologies and their application in the process of teaching social and humanitarian disciplines.

Summary. The article analyzes the psychological-pedagogical aspects of the communicative competence of the individual and the use of information technologies in the acquisition of humanitarian disciplines by students of higher education. It is noted that the process of informatization of education should support the development of subject areas, but also activate the development of approaches to using the potential of ICT based on the modeling of objects, phenomena and processes being studied, in order to increase the creativity of students' thinking.

Key words: humanities, information technologies, test tasks.

